

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра міжнародної економіки

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Міжнародні економічні відносини
Спеціальність:	292 Міжнародні економічні відносини
Галузь знань:	29 Міжнародні відносини
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська
Розробники:	Саєнко О.С., доцент кафедри міжнародної економіки, к.е.н., доцент
Профайл викладача	https://interec.info/persons/sayenko-oleksandr-sergijovych/
Контактний тел.	+ 380 505138066
Email:	o.saienko@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4232
Консультації	Очні консультації: за попередньою домовленістю. Онлайн-консультації: згідно графіку.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» є вибірковою навчальною дисципліною професійної підготовки здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини», викладається у 2-му семестрі 1 курсу.

2. Мета навчальної дисципліни – поглиблення фундаментальної теоретичної підготовки та набуття практичних навиків здійснення наукової діяльності здобувачами вищої освіти, що сприятиме покращенню вивчення загальних і спеціальних дисциплін за спеціальністю. В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть розширити науковий кругозір й здібності до проведення методологічного аналізу й критичного розуміння досягнень сучасної науки в сфері міжнародних економічних відносин.

Основним завданням вивчення дисципліни є ознайомити студентів із: системністю у науковому пізнанні; організацією наукового дослідження; інформаційною базою наукових досліджень; основними положеннями наукової методології; загальними та спеціальними методами наукових досліджень; оформленням результатів досліджень у вигляді наукових робіт.

3. Пререквізити. Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухається здобувачами освіти другого (магістерського) рівня в 10 семестрі. Навчальна дисципліна узагальнює знання, здобуті на бакалавраті та забезпечує їх реалізацію в процесі здійснення студентами наукової діяльності.

4. Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» та галузі знань 29 Міжнародні відносини вивчення дисципліни сприяє формуванню таких компетентностей:

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Програмних результатів:

ПРН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН 10. Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

ПРН 14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	сем	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Загальні засади методології науки						
Тема 1. Наука та наукові дослідження	20	2	3			15
Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень	21	2	4			15
Тема 3. Методологія економічних досліджень	21	2	4			15
Тема 4. Системність у науковому пізнанні	21	2	4			15
Разом за ЗМ 1	83	8	15			60
Змістовий модуль 2. Здійснення науково дослідження						
Тема 5. Інформаційна база наукових досліджень	22	2	5			15
Тема 6. Організація наукового дослідження	22	2	5			15
Тема 7. Кваліфікаційне наукове дослідження	23	3	5			15
Разом за ЗМ 2	67	7	15			45
Усього годин	150	15	30		0	105

5.2. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Наука та наукові дослідження	3
2	Методологія та методи наукових досліджень	4
3	Методологія економічних досліджень	4
4	Системність у науковому пізнанні	4
5	Інформаційна база наукових досліджень	5
6	Організація наукового дослідження	5
7	Кваліфікаційне наукове дослідження	5

5.3. Самостійна робота здобувача вищої освіти в рамках з дисципліни направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до семінарських занять, обговорення кейсових завдань, розгляд питань, які виносяться на самостійне вивчення, а також виконання дослідницького завдання (в індивідуальному чи командному форматі) по кожному змістовому модулю. Зміст завдання полягає в необхідності підготувати одну презентацію-відповідь на обране питання з наведеного нижче переліку (разом не менш, ніж дві презентації, протягом двох модулів вивчення дисципліни). За кожну презентацію, в якій викладено обґрунтовану думку, студент може отримати до 5 балів. Кількість балів, в яку оцінено виконання дослідницького завдання, може бути зменшена за наступні недоліки: неповна відповідь, порушення логіки викладу матеріалу, недостатня аргументація, обмежене використання довідкових джерел, недбале оформлення, неактуальна інформація. Загалом результати самостійної роботи здобувача оцінюються викладачем на практичних заняттях.

№	Назва теми	Кількість годин
1	Наука та наукові дослідження	15
2	Методологія та методи наукових досліджень	15
3	Методологія економічних досліджень	15
4	Системність у науковому пізнанні	15
5	Інформаційна база наукових досліджень	15
6	Організація наукового дослідження	15
7	Кваліфікаційне наукове дослідження	15

5.4. Тематика індивідуальних завдань

1. Наукові школи.
2. Класифікація наук.
3. Наукова діяльність.
4. Науково-дослідницька діяльність студентів.
5. Організація творчої діяльності.
6. Психологія наукової творчості.
7. Технічні засоби наукової діяльності.
8. Ділове спілкування.
9. Особистий архів і банк даних дослідження.
10. Методологія наукового дослідження.
10. Фундаментальна методологія.
11. Загальнонаукова методологія.
12. Конкурентно-наукова методологія.
13. Методологія економічних досліджень.
14. Методи і техніка дослідження.
15. Використовування методів наукового пізнання.
16. Методи, що застосовуються на емпіричному та теоретичному досліджень.
17. Методи теоретичних досліджень.
18. Застосування логічних законів і правил.
19. Підсистема інформації про об'єкт дослідження.
20. Пошук вторинної інформації з теми дослідження.
21. Аналіз наукової літератури з теми дослідження.
22. Отримання та аналіз первинної інформації.
23. Розробка програми дослідження.
24. Спостереження.

25. Опитування.
26. Експеримент.
27. Формування вибіркової сукупності.
28. Методика обробки одержаної інформації.
29. Аналіз та інтерпретація одержаних даних.
30. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
31. Наукова монографія.
32. Наукова стаття.
33. Тези наукової доповіді (повідомлення).
34. Методика підготовки та оформлення публікації.
35. Види кваліфікаційних досліджень.
36. Наукові ступені та вчені звання.
37. Науково-технічний потенціал України.
38. Наукові установи України.
39. Міжнародна науково-технічна співпраця України.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання

- МН 1 - вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь тощо);
- МН 2 - практичні методи (практичні роботи);
- МН 3 - наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- МН 4 - пояснювально-ілюстративні методи;
- МН 5 - проблемно-пошукові методи;
- МН 6 - кейс-метод;
- МН 7 - інтерактивні методи;
- МН 8 - ситуаційні завдання;
- МН 9 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- МН 10 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- МН 11 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд студента щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену). Максимальна кількість балів складає: за перший і другий модулі – по 30 балів (разом – 60 балів). Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв’язання задач) складає 7 балів, виконання одного із завдань самостійної роботи – 11 балів.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

МО 1 - фронтальне опитування;

МО 2 - індивідуальне опитування;

МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);

МО 4 - презентація результатів виконання командних завдань;

МО 5 - захист бізнес-кейсів, проектів;

МО 6 - ділові ігри;

МО 7 – реферати;

МО 8 – есе;

МО 9 - аналітичні звіти;

МО 10 - розв’язування практичних ситуацій;

МО 11 – тестування;

МО 12 - тематичні контрольні роботи;

МО 13 - модульні контрольні роботи.

Оцінка “А” передбачає: глибоку, всебічну відповідь на всі екзаменаційні завдання; чітке логічне і аргументоване викладення набутих знань з безпомилковим використанням наукової термінології, а також наведення конкретних прикладів; повне володіння студентом програмним матеріалом; освідомленість із новітніми науковими даними з даної навчальної дисципліни; уміння застосовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами; уміння пов’язувати суміжні дисципліни з фаховою (спеціальною) дисципліною; сумлінну роботу студента протягом семестру.

Оцінка “В” відрізняється від оцінки “А” тільки тим, що студентом було допущено несуттєві неточності і не проявлено належної самостійності у викладенні думок. Знання програмного матеріалу добрі, зміст екзаменаційних питань розкрито, відповідь послідовна, чітка, грамотна і не потребувала особливого втручання викладача. Студент продемонстрував уміння використовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами.

Відповідь оцінюється на оцінку “С” за умови, що студент виявив достатні знання теоретичного матеріалу відповідно до програми курсу та вміння співвідносити теоретичні знання із практичною ситуацією, проте у відповідях було допущено певну кількість значних помилок і недоліків.

Оцінка “D” ставиться тоді, коли студент не повністю розкрив зміст екзаменаційних питань, програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та

помилками у формулюванні наукової термінології. Студент поверхнево знайомий з рекомендованою літературою, теоретичні знання застосовуються ним на практиці із значними труднощами, допущено помилки при вирішенні задач. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими.

Відповідь оцінюється на “Е” у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу.

Оцінка “Fх” ставиться тоді, коли студент не розкрив зміст екзаменаційних питань, при відповідях допустив грубі помилки, практично не вживав наукової термінології та не володіє більшою частиною програмного матеріалу. Студент не знає рекомендованої літератури, не може пов’язати зміст теоретичних положень з вирішенням практичних завдань. Студент не має достатніх теоретичних знань та практичних навиків, які б дозволили повноцінно виконувати обов’язки фахівця з вищою освітою.

Система ліквідації академічної заборгованості з дисципліни має такий зміст:

- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 25 до 49 балів, після належної підготовки мають право повторно скласти іспит;

- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 0 до 24 балів, зобов’язані пройти повторний курс вивчення дисципліни перед повторним складанням іспиту.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання							Самостійна робота	Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Модуль №1				Модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	11	40	100
7	7	7	7	7	7	7			

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Колесников О.В. Основи наукових досліджень. 2-ге вид. випр. та доп. навч. посіб. / О.В. Колесников. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 144 с.

2. Кислий В.М. Організація наукових досліджень: навчальний посібник / В.М. Кислий. - Суми: Університетська книга, 2011. - 224 с.

3. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А.Є. Конверського. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 352 с.
4. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: Навч. посібник / Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М.. - Х.: НТУ "ХПГ", 2009. - 142 с.
5. Ковалів Ю.І. Абетка дисертанта: Методологічні принципи написання дисертації: посібник / Ю.І. Ковалів. - К.: Твім інтер, 2009. - 460 с.
6. Ростовський В.С. Основи наукових досліджень і технічної творчості: підруч. / В.С. Ростовський, Н.В. Дібрівська, - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 96 с.
7. Ганін В.І. Методологія соціально-економічного дослідження: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., реком. МОНУ / Ганін В.І., Ганіна Н.В., Гурова К.Д.; Харківський торговельно-економічний ін-т Київського національного торговельно-економічного ун-ту. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 224 с.
8. Клименюк О. В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження : авторський підручник / О.В. Клименюк. - Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007. - 398 с.
9. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень: підручник / М.І. Пилипчук, А.Є. Григор'єв, В.В. Шостак. - К.: Знання, 2007. - 270 с.
10. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2007. - 317 с.
11. Макогон Ю. В. Основи наукових досліджень в економіці: навч. посібник, затвердж. МОНУ / Макогон Ю.В., Пилипенко В.В. - 2-ге вид. - Донецьк: Альфа-прес, 2007. - 144 с.
12. Соловійов С. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл., реком. МОНУ / С.М. Соловійов. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 176 с.
13. Антоненко І. Бібліографічний опис електронних ресурсів: методичні матеріали для пристатейної бібліографії / Антоненко І., Баркова О. / Бібліотечний вісник. - 2006. - №1.- С. 25-27.
14. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: авторський підручник / О.В. Клименюк. - К. - Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. - 308 с.

8.2. Допоміжна

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник для бакалаврів, магістрантів і аспірантів екон. спец. вищ. навч. закл. освіти / Микола Тимофійович Білуха. — К. : АБУ, 2002. — 480 с.
2. Введення в дію нового стандарту з бібліографічного опису ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Основні відмінності від ГОСТ 7.1.—84 : Нові правила бібліографічного опису / Державна наукова установа „Книжкова палата України”. - Режим доступу: <http://www.ukrbook.net>.
3. Воротіна Л. І. Кандидатська дисертація: методика написання і захисту : посіб. для аспірантів і здобувачів наук. ступ. / Воротіна Людмила Іванівна, Воротін Валерій Євгенович, Гуткевич Світлана Олександрівна ; Європейський ун-т. - Вид. 2-ге перероб. і доп. - К. : Видавництво Європейського університету, 2006. - 137 с -Бібліогр.: с 38.
4. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: навч. посібник / А.М.Єріна, В.Б.Захожай, Д.Л.Єрін. - К. : ЦНЛ, 2004. - 212 с.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., реком. МОНУ/ Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М.. - 3-те вид., перероб. і доп. - К. : Професіонал, 2005.- 240 с.
6. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посібник для вищ. навч. закл. / О.В. Крушельницька. - К. : Кондор, 2004.-192 с.
7. Наумовець А. Г. Ви віч-на-віч з аудиторією : Дещо про "технологію" наукових доповідей, популярних лекцій, дисертаційних промов і конкурсних проектів / Наумовець Антон Григорович ; НАН України; Інститут фізики. - К. : Наукова думка, 2003. - 56 с.
8. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М.Шейко, Н.М.Кушнарєнко. - 4-те вид., випр. і доп. - К.:Знання, 2004. - 307с.

9. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: посібник / А.С. Філіпенко -К.: Академвидав, 2004. - 208 с.
10. Петрук В. Г. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за спец. "Екологія та охорона навколишнього середовища" / Петрук Василь Григорович, Володарський Євген Тимофійович, Мокін Віталій Борисович ; Вінницький національний технічний ун-т. - Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. - 144 с.
11. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., реком. МОНУ / Пілюшенко Віталій Лаврентійович, Шкрабак Ірина Володимирівна, Славенко Едвін Ігорович. - К. : Лібра, 2004. - 344 с.
12. Свердан М. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Свердан Михайло Михайлович, Свердан Марія Романівна ; Буковинська держ. фінансова академія. - Чернівці: Рута, 2006. - 352 с.
13. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти / В.К.Сидоренко, П.В.Дмитренко. - К:РННЦ "ДІНІТ", 2000.- 260 с.
14. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, ІДТ) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. - [Чинний від 2007-07-01]. - К.: Держспоживстандарт України, 2007. - III, 47 с. - (Національний стандарт України).
15. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: / Філіпенко Антон Сергійович. - К. : Академвидав, 2005. – 208 с.
16. Цехмістрова Г. С Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Київський ун-т туризму, економіки і права. - К.: Слово, 2003. - 240 с.
17. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. - Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. - 240 с.
18. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник для студ. вищ. навч. закл. / Шейко Василь Миколайович, Кушнарєнко Наталя Миколаївна. - 5-е вид., стер. - К. : Знання, 2006.

9. Інформаційні ресурси

1. <http://nbuv.gov.ua/>
2. <http://www.library.chnu.edu.ua/>
3. <https://scholar.google.com/>
4. <https://www.sciencehunter.net/>
5. <http://www.mon.gov.ua/>
6. <http://e-learning.chnu.edu.ua/>